

BARCELONA

ARXIU CENTRAL LÍRICH-DRAMÁTICH DE D. RAFEL RIBAS

UNIÓ, NÚMERO 5, PIS TERCER

TIRANT L' ART

COMEDIA CATALANA EN UN ACTE Y EN VERS

ORIGINAL DE

P. RENOM Y RIERA

TIPOGRAFÍA

DE

BERNABÉ BASEDA.—VILLARROEL, 17

1882

TIRANT L' ART

TIRANT L' ART

COMEDIA CATALANA EN UN ACTE Y EN VERS

ORIGINAL DE

P. RENOM Y RIERA

BARCELONA

ARXIU CENTRAL LÍRICH-DRAMÁTICH DE D. RAFEL RIBAS

UNIÓ, NÚMERO 5, PIS TERCER

1882

REPARTIMENT

PERSONAS	ACTORS
MARIA..	SRTA. CLFMENTE.)
SURELL.	Sr. LLIBRE.
PERE-JAUME.	» MUNS.
PAU.	» RIBA.
CALET.	» SANTOLARIA.
ROIG.	» BELTRAN.
UN NOY.	» CARLITOS.
UN PEIXATER..	N. N.

Un carrabiné que no parla.

Pescadors.—Noys.—Donas.—Peixaters, etc.

La acció contemporánea passa en Badalona: época l' istiu.

~~~~~  
Queda fet lo depòsit legal pera 'ls efectes de propietat d' aquesta obra.

Los drets de propietat pertanyen á D. Rafel Ribas y lo Administrador y corresponsals del *Arxiu central Lírich-Dramátich* son los únichs encarregats del cobro dels drets de representació.

~~~~~

ACTE ÚNICH

La escena representa una platxa. Al fondo 'l mar, hont s' hi gronxa una llanxa, ab dos pescadors dins. En primer terme, á la esquerra, una casa blanca: á la porta un banquet de fusta. Homes, donas y noys estirant l' art desde 'l mar fins al prosceni, junt al cual hi está Surell plegant la corda. —Vora l' aigua s' hi paseija un carrabiné. Un grupo de curiosos enrotllan los que tiran l' art; entre ells hi há Pau. Pere-Jaume es arrant de l' aigua. Va eixint 'l sol.

ESCENA I.

PERE-JAUME, SURELL, PAU, ROIG y los ja indicats.

- P. JAU. ¡Au, minyons, tireu depressa, ansia, ansia! Au que va.
SUR. Ja es aquí. Ansia á la canya. (*A un noy.*)
No t' adormis tú, bergant.
P. JAU. ¡Ara, ara! Ansia, depressa...
Roig, no 't moguis.
ROIG. Vinga l' art. (*L' art va eixint.*)
P. JAU. Orssa de llevant.
ROIG. Ja 'n saltan.
P. JAU. ¡Ara... ara!
ROIG. ¡Au que va!
TOTS. Ara, ara. (*Tirant l' art en terra. Surell hi corra.*)
ROIG. No hi há una mola.
P. JAU. Feu rotllo minyons, si us plau.

- (*Als curiosos que s' abocan per veure 'l peix.*)
ROIG. ¡Fuig d' aquí tú, cataplasma! (*A un noy*
SUR. Deixa que 'l pesigui un cranch.
PAU. ¿Tot son peixos? (*A Surell.*)
SUR. No, home, no.
¿Que no veus que també hi há
barreijat algun pollastre?
(*¡Vaya un pedás d' animal!*) (*Roig y*
Surell posan 'l peix al cove.)
PEIX. Heu fet un vol, Pere Jaume,
que Dèu n' hi dó.
P. JAU. Tot está
que 'ns en donéu forsa quartos.
PEIX. 'L poguessim vendre car...
Tot está mal, y la gent
no més menja bacallá.
P. JAR. Vaja, ja 'l teniu per vist.
Aquet moll será l' aixaus.
Vint pessetas... vint pessetas...
PEIX. Sembla que ho agafeu alt.
P. JAU. Dinou pessetas... dinou...
dinou pessetas...
SUR. ¡Mal llamp!
¿Qu' espereu que us 'l regalin?
P. JAU. Divuit pessetas...
SUR. Au, Gras. (*A un*
P. JAU. Dissset pessetas. (*peixater.*)
PEIX. Jo.
SUR. Vaja,
pots ben dir que 'l tens de franch.
PEIX. Aquí van dissset pessetas
y poseume 'l cove al cap.
(*Pere Jaume conta 'ls dines y fa parts, als que*
tiraban; Surell y Roig posan 'l cove al cap del
peixater y aquet surt corrents.)
P. JAU. Aquí teniu lo que us toca.
NOY. Vintidos quartos.
SUR. La part.
(*L Noy 's treu unas cartas y tot remenantlas,*
diu:)
NOY. ¡Anemne á fer tot un amo!
P. JAU. ¿Ja us los aneu á jugar?
ROIG. Y aquet 'ls fa la patota.
NOY. ¡Jo!

- ROIG. Si; un dia vaig notar
jugant á canet, ¡'l tuno!
daba l' as d' oros, y d' as
no més n' habia un.
- NOY. ¡Mentida!
- ROIG. ¡Sí, ves si 'n va sortir cap!
- NOY. ¡Roig de mal pel! ¡Pel de Judas!
- P. JAU. Bueno, Roig, deixals estar. (*Tots*
ROIG. ¡Un dia n' agafo un *riuhen.*)
y 'l tiro de cap á mar!
(*Va al fondo á arreglar xismes de 'l art.*)
- P. JAU. Ves fent la feyna que 't toca,
d' endegar y estendre l' art.
- SUR. T' en pago dos á can Goy (*Al Noy.*)
'l vespre, si 'l fas cremar.
- P. JAU. Millor farias pagantli
un llibre, que ab 'l seu cap
potsé fora alguna cosa,
y ara es no més que un bergant.
- NOY. ¡Oh! 'L pare no ho vol que hi vaji,
'm diu qu' ell tampoch ne sab.
- P. JAU. Fos de la Cooperativa,
que en 'l estudi que allá hi há
molts que treballan de días
de vespres 'ls hi veuras.
- SUR. ¿A n' aquets feu propaganda?
Després se os 'n burlarán.
- P. JAU. No es estrany que 'ls xichs ho fassin
quant ho veuen fer á 'ls grans.
- SUR. Jo 'n sé de rics que de lletra
ni saben ferne un borrall
y 'l peix més bó, ells 'l compran.
¡Au! ¡Noy! que se 'n vol anar.
(*Roig baixa carregat y 'l Noy li diu:*)
- NOY. Mireu, té 'l cabell com Judas.
- ROIG. Mira, noy, que reberás.
- NOY. No més procura per ell
y no més pensa ab menjar.
- SUR. (Au, que s' infla!)
- NOY. Home roig
y gos pelut...
- ROIG. ¡Mal rellamp!
(*Deixa 'ls xismes y l' hi corre al darrera; 'l noy
s' ajup y passantli per sota las camas 'l fa*

caure. Allavoras surten tots corrents, Roig s' aixeca.)

Si acás un día 'l atrapo...
l' hi tinch d' aixafar 'l cap.

P. JAU. Sempre has de ser busca rúido. (*A*

SUR. Aixó distreu de 'l treball. *Surell.*)

ROIG. (*Agafant 'ls xismes y surtin.*

¡Dirán si son criaturas!

JAU. ¡Poch respecte! ¡Qué hi farás!

Entro fins á casa y torno. (*Entra dins.*

SUR. Jo acabaré d' endagar

aquestas cordas, y entro.

Ja torna aquell animal. (*Per Pau que vé de guaytarse 'l mar.*)

ESCENA II.

PAU y SURELL.

PAU. ¿Qu' es fora ja 'n Pere Jaume?

SUR. (*Aquet es aquell tanoca (Fent 'l qu' encara no obra la boca distret.) fa un bunyol.*)

PAU. (*¡Qu' es gata-saume!*)

SUR. ¿Si es fora, dius? No, home.

PAU. Oy sí.

SUR. ¿Qué no 'l veus?

PAU. ¡Ja m' encocora!

SUR. Home, si acás no fos fora (*Rient.*)

Prou que 'l veurías aquí.

PAU. Ets molt trempat.

SUR. Dèu ni dó.

Aixó 'ns ho dona l' oratge;

ves seguint aquesta platja.

que no n' hi há cap més com jo.

PAU. ¿Cap més? ¡Potse sí!

SUR. ¡Aixo ray!

Búscal.

PAU. Si no sé qui son.

SUR. Jo he sentit á dí que al mon dos d' iguals no s' han vist may

PAU. Bueno, deixemnos d' aixó.

¿Qu' ets fill d' aquí Badalona?

SUR. Ja ho crech; y no hi há persona
que no la conega jo.

PAU. ¿'N coneixes?

SUR. ¡Uf! Jo ho crech.

Preguntaho á n' ells mateixos;
'ls sé 'l nom més que á n' els peixos,
y aixó que tots 'ls conech.

PAU. ¿De tots 'ls peixos? ¡Jo 't flich!

SUR. Casi bè de tots. ¿Qué 't subta?
Donchs perque no hi posis dubta
d' una andanada te 'ls dich.

Peixos grossos: 'L mulá,
ballena, espargo, cassó,
dufi, pastrinch, tiburó,
tintorera, orga, escolá,
marraco y emperadó.

Peix que no es bó per menjá
sempre que un estarsen pot:

Flama, porch, aguyat, bot,
guineu, gat, y 'l manyá.

Peixos de pobre: Surell,
xucla, sardina, xanguet,
burros, muxons, paus, gerret,
menja asas, boga y pagell.

Peixos de frare: urada,
reig, corball, llus, borriquet,
pagra, nero, doch, llunada,
molls, dento, móllara, buet,
llenguado, brótola, bada,
rata, pops, cabra, bastina,
musclos, ostias, calamar,
llagostí, congra, petxina,
llagosta, puhonas, rap,
llumanto, anxova, tunyina,
lluerna, calamaron, s,
cigala, cipia y dochs.

Y si trobas que 'n sé pochs,
fins ne sé, y es de 'ls més bons,
un que canta y enrahona
ab una veu clara y plena.

PAU. ¿Y aquet quin es?

SUR. La sirena,
que no sé si es peix ó dona.
La cua es de peix y talla

fins 'ls barcos.

PAU. ¿Y enrahona?
¿Y es dona?

SUR. Veyas si es dona
que de día y nit may calla.

PAU. ¡Caram! ¡Qu' es estrany!

SUR. ¡Si ho es!

No xerran tant las granotas.

PAU. ¿Y qué diu?

SUR. ¡Oh! fa com totas,
garlar molt y no dir res.

PAU. Sembla que t' han fet mals pactes,
puig no 'ls hi tens molt afecte.

SUR. Minyó, jo soch un subjecte
que ab las donas no hi vuy tractes.
Son molt dolsas sent solteras,
semblan cocas ensucradas;
pero així que son casadas,
¡fill mèu! pitjó que las fieras.

(*Picantse 'l cap.*)

Mentres conservi la *truca*
'n Surell no voldrá donas:
van més escasas las bonas
que las unsas de perruca.
Ab una barca tinch part
y si volgués, fins patró
'n seria; doncas jo
m' estimo més tirar l' art.
Y tot es no més per ella.

PAU. ¿Per la barca?

SUR. Y es de las bonas.

PAU. ¿Qué té que veure ab las donas?

SUR. ¿Qué te que veure? Es famella.
No 'm van volgué creure á mí,
donchs no hi vaig.

PAU. ¡Quinas manías!

Y doncas ¿ab qué volías
aná á pescá?

SUR. Ab bergantí.

PAU. Es massa gros.

SUR. ¡Ca! Tros d' ascle!

'S posa á bordo més gent,
y així almenys un va content
perque navega ab un mascle.

PAU. Donchs veus, jo soch al revés.
M' agradan molt las famellas,
y fins penso que sense ellas
'l món no sería res.
Y tant y tant es així
que si vinch á Badalona
es sols per una minyona,
qu' es lo que 't volia dir,
preguntant si coneixías
molta gent.

SUR. ¡Ah! gata-saume.

PAU. La filla d' en Pere Jaume
'm fa fe tals tonterías.
¿Es bona noya?

SUR. Es la joya
de la costa catalana,
y 'm semblas molt tarambana
per sé amo d' aquesta noya.

PAU. ¡Ay caram! ¿Per qué no puch
ferla mèva?

SUR. ¡Oh! Jo ho dich....

PAU. Jo no ho semblo y soch molt rich.

SUR. Mes també 'm semblas molt ruch.

PAU. Jo soch l' hereu Cantallops.

SUR. 'L *canta* hi trobo de més.

PAU. Y á casa hi há molts dinés.

SUR. ¡Ah, sí! Donchs sopa dos cops. (*Dona
una volta, 'l planta y s' en va al fondo.*)

PAU. (Aquet de fixo qu' es ximple
que no fa cabal de 'ls richs.)

ESCENA III.

Dits. PERE JAUME y MARIA ab coves.

P. JAU. Es bo que t' hi deixis veure
perque fas un gran partit;
ell m' ha tirat indirectas,
y vamos, segú n' estich.

MAR. Si jo no envejo riquesas...

P. JAU. 'M crémas veyente aixís.

PAU. (¡Ja! ¡ja! Qué 's guapa y rosseta!
Ara sembla un serafí.)

P. JAU. Envejar es una cosa
y un' altra es venir aixís.
¿No veus anant per la Rambla
que aquells que van ben bonichs
tothom los hi fa saludos?

MAR. ¿Veus que m' en fassin á mí?
Las apariencias enganyan:
no tots los que van bonichs
y ostentan galas y joyas
son los qu' están més tranquils.
Hi há pescador que dessota
la brusa blava de brí
hi porta un cor com un ángel
de pau y d' honradés rich.

P. JAU. Ja vé, fesli bona cara.

PAU. ¡Hola!

P. JAU. Hola! ¿Qu' ets per aquí?

PAU. He vingut á Badalona
per cobrá uns dinés de ví,
y com que teniu la platja
més bonica que s' ha vist,
he pensat: veshi una estona
perque es massa dematí.

¿Y donchs, qué tal, Marieta?

MAR. Jo per ara, aixís, aixís.

P. JAU. (Deixemli 'l camp libre, á veure
si s' entenen.) ¡Surell!

SUR. Vinch.

P. JAU. Ajudam á entrá aquets trastos.

SUR. (Ara 'm vol treure d' aquí.)

(*Agafa la nansa del cove y Pere-Jaume
l' altra; al pasar per devant de Maria
li diu.*)

Aquet minyó té molts cuartos.

PAU. ¿Bueno, y qué?

SUR. Vull dir qu' ets rich.

PAU. ¿Y si 'n soch, qué? (Ja 'm carrega.)

SUR. ¡Y es hereu!

P. JAU. ¡Au! Ret á dins.

(*Empenyentlo Pere Jaume lo fa entrar
á dins.*)

ESCENA IV.

PAU y MARÍA, luego CALET y SURELL.

MAR. No 'n fassis cas, es de broma.

PAU. Pero es broma que carrega,
y á mí quant un me mossega
li demostro que soch home.
Tot sol 'm carrego un bot
de ví, ja ho saben á casa.

MAR. ¡Donchs tens més forsa qu' un asa!

PAU. ¿Que un asa, dius? ¡Mès y tot!
Lo que 'l burro y jo portem,
perque es un burro de 'ls curros,
ja poden sortir dos burros,
nosaltres los desafiem.

MAR. A mí 'l que 'm manca, es ardit
que de forsa prou m' en sobra.
Home, aixó ho digués un pobre;
ets rich y per sé aixerit
ho tens bè prou á la ma,
buscant un xiquet d' astucia.

PAU. ¡Oh! Com si 'm diguessis Lluçia;
no sé hont anarne á comprá. (*Pausa.*)

MAR. (*¡Tan mateix es ben babau!*)

PAU. (*Mentrestant jo no li dich.*)

MAR. (*Es una vritat qu' es rich,
pero 's coneix qu' es molt Pau.*)

PAU. (*La llengua á dirli no gosa...*)

¿Sabs qu' estava pensant are?

MAR. Tú dirás.

PAU. ¡Eh!.. ¿Si ton pare
t' ha parlat alguna cosa?

MAR. ¿Sobre?

PAU. 'L veni jo aquí.

MAR. ¡Oh! Ja ho sé.

PAU. ¿Te n' ha parlat?

MAR. No; pero tú has dit qu' has baixat
à cobrá uns dinés de ví.

PAU. No es aixó, no.

MAR. ¿No?

PAU. (*Li apunto ..*)

- ¡Sé tan curt, malahit siga!)
MAR. (¡Si espera que jo l' hi diga!..)
PAU. Donchs es per un altre assunto.
MAR. Tú dirás.
CAL. (Al anar á entrar se detura.)
(¡Hola! ¡Qué miro!
Escoltém.)
PAU. (¡No estar segú!)
Donchs clá, que 'm vuy casá ab tú,
CAL. (¡Qué diu! ¡Será que deliro!..)
PAU. ¿Qué hi dius?
CAL. (Me sembla mentida.)
MAR. Aixó es cosa de catxasa.
PAU. ¡Oh! Si 'm tens de dar carbassa
vuy saberho desseguida.
MAR. Res puch dí en aquet moment;
tinch pare, y soch obedienta,
si ell diu sí, jo estich contenta
mentres estiga ell content.
CAL. (¡Qué sento!)
PAU. Lo qu' es per ell
casi ja n' estich segú.
MAR. Fes lo que 't toca fe á tú.
CAL. (Jo desfaré aquet farsell.)
PAU. May he tingut tant de goig
com lo que ara tinch, Maria;
tinch pór que de la alegría
hasta 'm tornaré mitj boig.
Si acás ton pare 'l sí 'm dona
—que conto que 'm daré 'l sí,—
't tinch de dir, ratulí,
salero, pitera, mona,
pimpollo, y rexinxulada.
¡Y 'ls patons que 't tiraré!
Aixís: té, té, té, té.
(*Va tirantli patons tot reculant ret dins la casa,
y en lo mateix moment surt per ella Surell
á qui dona una trepitxada. Aquet li pega una
clatellada dihentli:*)
SUR. ¡Y té!
¡Jo 't flich, quina trepitjada!

ESCENA V.

Dits y PERE JAUME.

- PAU. Noy, ja 'm tens mitj-carregat.
SUR. Pro carregat descarregas.
PAU. Y vuy sabé per qué 'm pegas.
SUR. Jo, porque m' has trepitjat.
P. JAU. ¿Qué teniu? (Surtint.)
PAU. ¡Oh! Jo he sigut
sensa pensá.
SUR. Y jo pensada:
t' he donat la clatellada
tan forta com he pogut.
¡Oh! Jo soch aixís, minyó;
tothom que 'm coneix, ja ho sab:
un dia ab 'l cove al cap
tombo 'l barret d' un senyó,
y creyentme estar segú
dihentli *dispensi*, ell altiu
'm clava *bolet*, y diu:
Mira, ara dispensa tú.
P. JAU. Donchs la questió es acabada
y no se n' ha de parlar.
PAU. Jo ho he fet sense pensar.
SUR. Donchs jo pensant te l' he dada.
(Anant ret al fondo.)
¡No serían malas muchas
que un, no més porque no pensa,
sapiguenta dir «*dispensa!*»
que t' afartés de castanyas!
P. JAU. No se 'n té de fer cabal,
es bon xicot, pro es així.
PAU. Es que aquet sembla que á mi
'm vol tractar d' animal.
¡Si pe 'l que hi vingut nó fos!..
MAR. (¡Vaya un home tant baboya!)
PAU. Ja habèm parlat ab la noya
y ella ho vol volentho vos.
P. JAU. ¿N' heu parlat?
PAU. Aquí, un moment.
Soch rich y porto bons fins.

P. JAU. Ja veurás, entrem á dins
qu' en aquí hi há massa gent.
(*Entran dins la casa Pere Jaume, Maria y
Pau.*)

ESCENA VI.

SURELL y CALET.

CAL. (*Guaitant á la porta.*)
¡Van á dins, malahitsiga!
¡Aixó serà cosa feta!

SUR. ¡Hola Calet! (*Veyent que no respon.*)
¡Malviatje!
¿Qué no 'm vols respondre?

CAL. Deixam,
perque estich desesperat,
que si no fos que fa bestia
'm tirava al fons del mar
per no passá aquesta befa.

SUR. Tú ray, que sabs de nadar,
'm darías poca pena.
Y bè, dígame ¿qué 't passa?

CAL. ¡Ay! que m' han pres la promesa.

SUR. Donchs siga la enhorabona.

CAL. Surell no 'm vingas ab grescas.
¡Y 'm deya que m' estimava,
y que fora mèva 'm deya!
Si aquell que ab las donas fía...

SUR. A mí tothom me diu bestia
perque may hi he volgut tractes.
Y bè, explicat ¿quí es ella?

CAL. La María.

SUR. ¡La María!
¿Donchs te la pren aquell bestia?

CAL. Ara son á concertarho,
d' aquí he sentit com li deya.

SUR. ¿Y l' estimas?

CAL. ¡Si l' estimo!
¡Per quí en Calet donchs navega!
¡Per quí, donchs, del mar arrostra
los perills de la tempesta
y tranquil, de sas onadas

l' espatech, sobre coverta
del berganti en que viatja
guaita, com fortas s' esberlan!
¡Per qui en perillosos climas
busca un grapat de moneda
sense pensar en la mort!
¡Per qui ¡ay! sino per ella!

SUR. D' aquet modo que m' ho contas
m' arrivarás á convence.

Jo que 'm creya que no més
s' estimava en las comedias.
Pero deixam fé; tinch pensada,
tinch ardit y tinch xaveta.
O 'n Surell pert lo seu nom,
ó avuy la María es tèva.

CAL. Lo teu bon desitj t' enganya.

SUR. Soch de mar y re m' afrenta.
Sabs que anant á vendre peix
á Barcelona, contenta

com jo deixo á na la gent,
Calet, ningu més li deixa.

Porto llus de quatre días

—que ja veus que casi empesta—

'l fresch va á vintivuyt quartos,
donchs 'l mèu, passat, á trenta.

Ben rentát, 'l cove *limpio*,
quatre crits, xerra que xerra;

á las vellas 'ls dius noyas,

dius bonicas á las lletjas,

als assistents, *¡salerosos!*

á las criadas, mestressas,

y mateix que si 'l donavan,

aquell peix que casi empesta,

se 'n va corrents del mèu cove

mentres 'l fresch allá 's queda.

CAL. ¡T' enganyas!

SUR. ¡T' enganyas!.. Burro.

Ningú may m' ha fet traveta,

y vols que m' enganyi jo

á n' á mí mateix ¡babioca!

Un cop m' han ensarronat

ab tan temps d' anarhi á vendre.

Un día, á un café que hi há

uns miralls com baluernas

que sembla que un' altra sala
hi hagi dins, m' poso frente,
y 'm comenso á riurer d' un,
¡quina mala fatja feya!
Jo rich, ell també, se 'n riu,
con més reya jo, ell més reya.
'M poso serio. S'hi posa.
'M vaig cremant. També 's crema.

(*Ademan de barallarse.*)

Ell també 'm senyala: ¡llenga!
'M dirigeixo á la porta:
á la porta ell va depressa,
surto á la Rambla: ell surt.
¿L' has vist tú? Donchs jo ni mena.
Penso ¡'t deixo per xarraire!
Torno á entrá al café y ell entra;
quant tot d' un plegat m' adono
que tothom de mí se 'n reya
perque aquell ximple era jo
que á dins del mirall me veya.

CAL. Pero ¿qué no 't coneixías?

SUR. ¡Veus que anava de las festas!
Y si algun cop m' enmirallo
es á n' aquí ab l' aigua fresca,
y no 'm veig la fesomia.

CAL. ¿Y quant t' afaytan?

SUR. Ja es vespre.
Y encara no m' he assentat
ja ronco.

CAL. ¡Si qu'es estranyesa!

SUR. Donchs per aixó vaig dir, tindré
mirall, que jo 'm vuy coneixer.
Algun día puch tenir
rahons, en no coneixentme
y brallarme ab mí mateix.

CAL. No sé com.

SUR. Home, prenentme
jo á n' mí mateix per altre.

CAL. Aixó ho deus dir per distreurem.

SUR. Donchs 'm vaig comprar mirall,
y al mirallarme una festa
trobo que aquell que s' hi mira
la boca se l' hi entravessa.

CAL. ¿Cóm?

- SUR. Aixís: torta, molt torta;
'l tinch á la calaixera.
Ara l' aniré á buscar
perque m' acut una idea.
- CAL. Ells surten.
- SUR. Donchs me n' hi vaig.
- CAL. Jo vuy senti 'l que diu ella.
(*Surell surt y Calet 's queda entre bastidors.*)

ESCENA VII.

P. JAUME, PAU y MARIA.

- P. JAU. Bueno, Pau, quedem entesos.
- PAU. Avuy ho diré á la mare.
Tú, María, ja desd' ara
pots dir que ja som promesos.
¡T' haig de fe anar més bonica!
¡T tinch de comprá unas joyas!
Ets la reyna de las noyas
y ara serás la més rica.
Jo 'ls dissaptes baixaré
afeytat y currutaco,
¿ja veus qu' ara 'n soch de maco?
doncas molt més ne seré.
Ab la camisa prisada,
á cada dit un anell,
al trau del gech un clavell
y armilla groga brodada.
- P. JAU. Veig 'l caro que va á treurer,
y jo hi tinch de ser.
- PAU. ¡Ah! ¿Sí?
Doncas també vuy venir,
m' agradará anar'ho á veurer.
¡Adios, reixinxulada!
- MAR. Adèu, Pau.
- PAU. Adios, pitera,
adeu maca y sandunguera...
(¡Qué la tinch enamorada!)
(*Surt ab Pere Jaume.*)

ESCENA VIII.

MARÍA y CALET, luégo SURELL que al arribar no volentlos
destorbar 's posa á vigilar.

CAL. ¡María!

MAR. ¡Calet!

CAL. ¡Ingrata!

Tot ho sé, tot ho he sentit.

¿Y podrás dar al olví

l' amor que 'l cor m' arrebatá?

MAR. ¿'M vols dar més pena encara?

CAL. ¡Quina excusa tan sencilla!

MAR. Ja sabs que só bona filla
y jo tinch de creure al pare.

CAL. Pero ¿no 't diu res 'l cor?

MAR. De glatí y de plorá 's cansa;
creus que no ho faig ab recansa
sent tant pur lo nostre amor!

CAL. ¿M' estimas?

MAR. ¡Ay! ¡Si t' estimo!

Preguntaho á las onadas,
quant batent enjugassadas
jo á contemplarlas m' arrimo
sempre que tú ets á viatge,
que 't dirán las mévas penas:
pregúntaho á las arenas
dauradas d' aquesta platja.

CAL. Donchs si m' estimas així
encara 'l cor tè esperansa;
si tú tens ab mí confiansa,
María, serás per mí.

MAR. Sí, vesten, no estich tranquila;
si 'ns veu tindrà un gran disgust
'l pare.

SUR. Festeja á gust.

¿No veus que 'n Surell vigila?

MAR. ¡Perque no n' hi has parlat!

No acabas de decidirte...

CAL. Perque volía oferirte

algun diné arreplegat.

MAR. Tè paraula compromesa

- y ara costará molt més.
CAL. Tú estimam, per lo demes
no té de faltarme empresa.
SUR. Ves que la cosa va justa,
si acás dich fusta, fugiu.
MAR. ¡Y es en Calet qui aixó 'm diu!
Estimá aquell bestia.
SUR. (*Cridant.*) ¡Fusta!
(*Calet se 'n va corrents. Maria entra á la casa.*)

ESCENA IX.

PERE JAUME y SURELL.

- SUR. Feu cara d' estar content.
¿Que hi há alguna novetat?
P. JAU. Quan jo tinch una alegria
sempre m' espunta al semblant.
SUR. ¿Qu' heu tret la rifa?
P. JAU. Per mí
molt més que una rifa val:
he promés á la María.
SUR. Bona.
P. JAU. Ab aquell que has pegat
la catxeta.
SUR. Mala.
P. JAU. ¿Y ara?
SUR. Me sembla que hos heu errat.
P. JAU. Es molt rich.
SUR. Y ruch.
P. JAU. Ab cuartos
tothom sabi l' hi dirá.
SUR. ¡Oh! Si acás no més fos bestia...
P. JAU. ¿Qué té més?
SUR. Un altre mal.
Es tocat de la carbassa,
té arrels de boig.
P. JAU. ¿Cóm ho sabs?
SUR. Perque sol fé algunas cosas
que no més un boig las fa.
Si está per aquí gaire estona.
bè ho podreu esprimentar.

P. JAU. Si es aixís, per rich que siga
se 'n pot aná al botabant.
No sacrificio á la noya.

SUR. Ja vé: aneulo observant.
Ara riu... Entreu á dintre,
si acás ja hos vindré á avisar.
(*P. Jaume entra á dins.*)

ESCENA X.

SURELL y PAU.—Pau al arribar s' assenta al banch de la
porta. Surell passa per devant d' ell y se 'l guayta ab es-
tranyesa.

PAU. Bé, ¿qué passas y traspasas?
(*Surell repeteix 'l joch.*)

SUR. ¿Qué miras?
(*Com parlant sol.*)
Ja es ben estrany.

PAU. Bè, ¿qué vols?

SUR Veyam, no 't mogas.
(*Li posa una mà á la barba y 'l altre al cap y l' hi
guayta la boca.*)

PAU. Tú 'm buscas y 'm trovarás.

SUR. Alló ja está deixat corre,
perque sé...
(*Senyalant 'l prometatje ab los dits.*)

¿Qu' estás malalt?

PAU. ¿Per qué?

SUR. Tens la boca torta,
y aixó 'm sembla un mal senyal.
Prou has fet alguna forsa...
Jo curo mal de Sant Pau,
y espatllats del pit, y 'm sembla...
veyam...
(*L' hi torna á mirar la boca.*)

Vaya; tú ho estás.

PAU. Vaig donar la roda á un carro.

SUR. Si ho he dit jo... Prou ho estás.

Si la boca... Mira, guaytat;
joy que ara porto un mirall!

(*Li dona: al mirallarse s' aixeca esgarrifat y
crida:*)

- PAU. ¡Válgam la Verge Maria!
SUR. Per aixó no t' tens d' espantar.
Sort has tingut de trobarme,
ó si no erats al calaix;
d' ensá que la santa es morta
que 'ls curo jo aquestos mals.
(*Posantli 'l mocador.*)
- PAU. ¡Ay la boca! ¡ay la boca!
Soch mort.
- SUR. ¿Bè, qué 't vols curar?
- PAU. ¡Ay!
SUR. No cridis que si 't senten
y ella 't veu tan mal carat
't deixa; sabs que son donas.
- PAU. ¿Qu' haig de fer? Digas aviat.
SUR. Si fas lo que jo t' ordeni
ab cinch minuts ets curat
y tens la boca á son puesto.
- PAU. Sí, vaja, ¿qu' haig de fer? ¡Au!
SUR. ¿Veus las barcas garrofayres?
PAU. Sí. ¡Au!
SUR. Donchs te n' hi vas
corrents, arribas y tornas
portant la gorra á la má.
En que 't cridin no t' aturis,
deixa dir y deixa cridar.
Jo en tant dich una oració,
arribant, ja hauré acabat;
't posas frente de l' aigua.
¿Ja m' entents? De cara á mar,
alsas la cama y l' estiras,
fas lo mateix ab un bras
com aquell que fa gimnástica,
y ab cinch minuts ets curat.
Si 't preguntan, no responguis,
si 't tocan, no 't moguis may.
- PAU. ¿Y ja está?
SUR. Jo t' ho asseguro.
¡Si estich més tip de curar!...
Vaig curarne un que tenia
tota la boca al detras,
que 't dich, noy, que li venia
molt malament per menjar.
'Ls métjes d' aixó no 'n curan.

(*Arriba Pau molt fatigat, y entra correns, col·locantse de cara al mar, ó siga d' esquena al públich, en lo bell mitj del teatro, tal com Surell li ha ordenat, de tant en tant va movent 'l bras y la cama, com si fes gimnástica, y com si tirés cossas, d' una manera ben marcada, fent de modo que siga quant li parlant.*)

ESCENA XII.

Dits, y PAU, luégo CALET y ROIG ab una colla de noys .

P. JAU. ¿Y ara, qué fa?

SUR. Jé, jé; ¡balla!

Crideulo.

P. JAU. ¡Pau!

(*Cada vegada que 'l cridan fa un moviment dels indicats.*)

MAR. No respon.

P. JAU. Crídal tú.

MAR. ¡Pau!

SUR. No hos escolta. (*Baix.*)

Veyam, crideulo més fort.

P. JAU. ¡Pau! ¡Pau!

MAR. ¡Pau! ¡Pau!

SUR. Sí, naranjas.

CAL. Oy que ara veniu á tom. (*Entránt.*)

P. JAU. ¡Calla!

SUR. Guayta.

CAL. ¿Qué té?

SUR. (¡Calla!

Tot se fa per tú, mussol.

Ara 't faig 'l prometatje,
ja tots 'l tenen per boig.)

P. JAU. María, es cosa resolta,
li dich cla y net que no 'l vols.

(*Entra Roig ab 'ls noys.*)

ROIG. Mireusel.

SUR. Calleu, vosaltres.

ROIG. ¿Qué té? (*Baix.*)

SUR. Es tocat del meló.
ROIG. Quan l' hem vist corre ho he dit:
aquest home no hi es tot.
Corre amunt y avall la platja
á n' aquesta hora de sol...
SUR. Sembla que ja vol girarse.
Fiqueu-vos á dintre tots.
(Tots entran á la casa, Roig y 'ls noys s' van.)
Qu' es cert si un gos vols matar
digali qu' es rabiós.
D' aquesta feta á la platja
tothom lo tindrà per boig.
(S' acosta á Pau.)

ESCENA XIII.

PAU y SURELL.

SUR. ¿Veyam? Sí, ja estás curat.
Pots ben dir qu' estás de sort.
PAU. ¡Ay!
SUR. ¿Qué tens?
PAU. Que soch mitx mort.
SUR. ¿Qu' estás cansat?
PAU. Reventat;
¿y la boca?
SUR. Bé, bojot.
¡Ho veus! (Seguimli la broma.)
Pro t' has portat com un home.
PAU. Primé es la salud que tot.
¡Podían anar cridant!
SUR. Y casi s' han enfadat.
PAU. Que s' morin.
SUR. Ben dit.
PAU. Aviat
los envio al botabant.
SUR. Ben fet.
PAU. No 'm vinguin ab tretas.
SUR. ¡Oh! com que 't saben dinés
't volen...
PAU. ¡Si ho sapigués

- que 'm volen per las pessetas!
SUR. Com qu' está mitj arruinat.
PAU. ¡Ah! ¿Sí?
SUR. Pro, ab confiansa ho dich.
PAU. Jo 'm creya qu' era molt rich.
SUR. Ha sigut molt desgraciat.
Com que hem passat un hivern
que no hem pescat ni una canya..
Estém perduts aquí á Espanya;
veus que tenim un govern...
PAU. ¿Qu' hi té que veure?
SUR. ¡Bojot!
Encara no sabs aixó:
'l govern, sento á dir jo
que té la culpa de tot.
'Ls peixos han hagut fums
de 'ls pagos, y 's varen dir;
«No 'ns deixém pescar, que així
no haurán de pagar consums.»
PAU. Donchs jo dessidit estich
á recular la paraula.
SUR. Ell 't feya 'l gata-maula
per fer veure qu' era rich.
PAU. Jo ab tot soch molt resolut,
'l crido y li parlo ab plata.
SUR. Com qu' es un home tan rata
vindrà ab cuentos...
PAU. Soch tossut.
(*Dirigintse á la casa.*)
¡Pere Jaume! Soch aixís.
SUR. (Ja hi pescat barcada plena:
trech la María de pena
y á n' en Calet faig felís.)

ESCENA XIV.

SURELL, PAU y PERE JAUME.

- P. JAU. (*Desde la porta.*)
¿Qué hi há, Pau?
PAU. Veniu aquí.

- ¿Vos sabeu lo qu' hem parlat?
P. JAU. Sí.
PAU. Bè, acostéus una mica.
P. JAU. (¡Pot sé ara está electrissat!)
- PAU. Donchs m' en desdich.
P. JAU. (¡M' en alegro!)
- PAU. Jo acostumo á parlá clá.
SUR. Ben pensat.
P. JAU. Fes lo que 't sembli.
PAU. (*Cridant. Pere Jaume s' aparta.*)
¡Pero si m' heu de criticar!
- P. JAU. No, noy, no; hi estich conforme.
PAU. Donchs entesos.
SUR. ¡Bien, salau!
- Las xicotas de marina
venen á ser, ben mirat,
lo mateix que 'ls garrofers;
no veyent l' aigua del mar
ó lluny de las sévas brisas
diu que no donan fruyt may.
- PAU. Donchs aquí estará mès bè.
SUR. ¡Si aixó es ja una capital!
- ¿Vols montanyas? Tens montanyas.
La font de 'n Devesa á un pas.
¿Vols mar y una bona platja?
Aquí tens platja y tens mar.
¿Vols rahims? Aquí tens vinyas.
¿Vols verdura? Aquí tens camps.
¿Vols fabricació? Demana:
ves contant: La del cristall,
del sucre, la de galeta,
de xarols, teixits, pintats,
fajas, de productes químichs,
de espelmas, de refinar,
petroli, jarcias, blanqueigs,
de fils y cordas, de cals,
de serrá fusta, de llanas,
de sabó y de anissats,
y entre aquestas la del *Mono*
que s' ha fet universal.
- PAU. Bé estás enterat del poble...
SUR. Ho sé tot y per tot vaig.
¿Véus totas aquestas barcas,
de tota la costa 'n llarch?

Donchs d' aquí fins allà baix
sé 'l nom d' aquells que hi navegan,
peixaters y de 'ls de l' art.

*(Noms ab que 's coneixen peixaters y pescadors
de Badalona.)*

Pallarofa, Mataratas,
Menja coves, General,
Marrueco, Carbasseta,
Quicaraquillo, Escolá,
Tayareta, Lluparet,
Cantivert, Nyé, Sochs, Got, Llarch,
Covanets, Artillé, Manco,
Aixerit, Trols, Bou, Guix, Fray,
Trunfo, Tatas, Culis, Mosca,
Caldem, Suis, Burrot, Barral,
Beta, Gualba, Norris, Teri,
Galtas, Potas, Cuch, Llop, Gat,
Moble, Xato, Bolas, Xarxas,
Moro, Tuta, Tota, Ma,
Rupillo, Pelon, Petraca,
Rabullo, Tireu, Riach,
Canari, Dragó, Marraco,
Gallina, Estela, Dents, Tay,
Vicena, Tayono, Missas,
Rusquillas, Xaripa, Gaix,
Parrina, Aristo, Mandatus.....

y si vaig anomenant
no acabo ab una quaresma
d' anomenar noms estranys.

PAU. ;Semblan noms d' extranjeria!

SUR. Aquets noms se 'ls han possat
quant tornan á batejarlos.

PAU. ¿Que ho son dos cops?

SUR. Está clá:

un bateijats á l' iglesia
ab aigua dolsa á n' el cap,
y ab aigua salada 'ls peus
aixís que 's fican al mar.

(Anantsen.)

PAU. Doncas jo al Vallés m' entorno.

SUR. Vaja, bon viatge, Pau.

PAU. A mí la mar 'm mareija.

SUR. (Pro ara t' has marejat
sense mouret de la platja.)

P. JAU. (Sembla que ja li ha passat.)

PAU. (i'M deyan qu' era pubilla!) (Surt.)
(Dirigintse al fondo per ahont á surtit Pau.)

SUR. Mira, Pau, si vols dinar...
á can Peret de la fonda,
ó á can Xexanta, ó á can
- Gatell, ó á ca la Fermina,
ab pochs quartets te 'n darán.

P. JAU. Al veurel, ningú diria
que fassi alló...

SUR. Ja, ja, ja.
De boig no ho es, 'l qu' es tonto;
ara ho sabreu lo que ha estat.
(Va á la porta de la casa.)
Vaja, sortiu, putxinel-lis.

ESCENA ÚLTIMA.

PERE JAUME, SURELL, CALET y MARÍA.

SUR. ¿Ho veyeu tot lo que ha estat?
(A Pere Jaume.)

P. JAU. ¿Qué vol dí aixó?

SUR. Que s' estiman,
y del modo que s' apriman
si no 'ls caseu aviat
'ns tindrem de posar dol.

P. JAU. ¡Per l' ostia del pop!

SUR. Vaja, home;
(A Calet.)

'l casá es cosa de broma
y á n' á tú t' entristeix molt.

P. JAU. ¿Bè, que la vols?

CAL. Sí.

P. JAU. Ja es téva.

SUR. Aixís, home.

MAR. y CAL. ¡Ah!

P. JAU. ¡Qu' has de fé!

SUR. ¿Veus com tot ha sortit bè?..
No hi há astucia com la mèva.

Ab tant temps de vendre peix
á ciutat, una vegada
m' han fet una ensarronada,
y per fé un gran bè serveix.
Busquin en qualsevol part,
que no hi há gent com aquí,
la prova tenen ab mí,
y ja ho han vist: *Tiro l' art.*

FÍ

